

Sygn. akt II Ca 135/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2017r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Bajor-Nadolska

Sędziowie: SSO Teresa Strojnowska (spr.)

SSR del. Małgorzata Wojciechowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Justyna Bińkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 maja 2017r. w K.

sprawy z powództwa W. M.

przeciwko J. P.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Busku - Zdroju

z dnia 14 listopada 2016r., sygn. akt I C 438/12

oddala apelację i zasądza od W. M. na rzecz J. P. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

II Ca 135/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 listopada 2016 roku sygn. I C 438/12, Sąd Rejonowy w Busku – Zdroju zasądził od pozwanego J. P. na rzecz powódki W. M. kwotę 8 994,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 września 2013 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty (pkt I), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu i kosztach sądowych (pkt III – V).

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny, z którego wynika, że powódka W. M. jest właścicielką nieruchomości położonej w S., gmina R., oznaczonej w ewidencji gruntów numerem (...). W dniu 17 sierpnia 2004 roku pomiędzy powódką, a pozwanym J. P. zawarta została Umowa D., na mocy której powódka wydzierżawi pozwanemu część działki nr (...) o pow. 0,30 ha, licząc od drogi dojazdowej do łąk w kierunku południowym, z możliwością wydobywania piasku z tej działki na nieokreślonej głębokości i na całej powierzchni. Umowa zawarta została na okres 3 lat, licząc od chwili jej zawarcia tj. do dnia 17 sierpnia 2007r. (k.7-8). Pozwany z chwilą podpisania umowy tj. w dniu 7 sierpnia 2004r. zapłacił powódce jednorazowo wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości za cały czas trwania umowy w wysokości 3 000,00 zł.

W dniu 28 października 2004 roku strony zawarły Aneks do powyższej Umowy D., którego treścią była zmiana powierzchni wydzierżawionej działki, wynosząca po zmianie 0,33 ha (zamiast pierwotnie określonej powierzchni na 0,30ha). Strony ustaliły również ustnie, że pozwany będzie opłacał podatek od wydzierżawionej nieruchomości przez okres korzystania z niej.

Pozwany oprócz zawartej z powódką umowy dzierżawy kupił, bądź wydzierżawił również nieruchomości znajdujące się w sąsiedztwie działki powódki nr (...) i na podstawie Decyzji Starosty (...) z dnia 27 stycznia 2006r. OŚ III- (...) uzyskał koncesję na wydobycie piasku ze złoża piasków (...) położonego w obrębie części działek o nr ewid.: (...) (k.37), po czym rozpoczął eksploatację tego piasku.

W okresie obowiązywania umowy dzierżawy pozwany wydobyl piach z działki powódki w zakresie tzw. pierwszego piętra. Pomimo upływu terminu, na jaki zawarta była umowa dzierżawy, pozwany nadal wydobywał piach z działki powódki aż do około połowy grudnia 2012 roku. W tym czasie tj. od dnia 18 sierpnia 2007r. do połowy grudnia 2012r. wydobył z działki powódki 2227,5 Mg piachu o łącznej wartości 6 637,00 zł netto.

W związku z wykorzystywaniem nieruchomości powódki o nr(...) na cele związane z działalnością gospodarczą, Wójt Gminy R. decyzją z dnia 14 lutego 2012 roku ustalił powódce podatek od nieruchomości z tej działki na kwotę 2 357,60 zł. Powódka zapłaciła ten podatek z własnych środków.

Pismem z dnia 30 maja 2012r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 30 000,00 zł za korzystanie z jej nieruchomości mimo zakończenia w dniu 17 sierpnia 2007r. oraz do zapłaty podatku ustalonego Decyzją z dnia 14 lutego 2012r. za 2012r., poinformowała ponadto pozwanego o możliwości kupna przez niego działki objętej Umową D. (k.50). Wobec braku odpowiedzi, w kolejnym piśmie z dnia 6 sierpnia 2012r. wezwała pozwanego do uregulowania wszelkich kwestii finansowych, związanych z bezumownym korzystaniem przez pozwanego z jej nieruchomości(...), zaś w braku zastosowania się do powyższego pisma oświadczyła, że nie wyraża zgody na dalsze korzystanie przez pozwanego z tej nieruchomości oraz poinformowała go, że złoży stosownie oświadczenie w Starostwie Powiatowym (k.51).

Pozwany nie zastosował się do w/w wezwań, co spowodowało, że powódka pismem (bez daty, nadanym w dniu 6 września 2013 roku) wezwała go do zapłaty kwoty 40 000,00 zł z tytułu bezumownego korzystania z jej działki, pobierania z niej pożytków w postaci sprzedaży piasku i niezapłaconych podatków.

Decyzją z dnia 6 sierpnia 2012 roku Starosta (...) nakazał pozwanemu usunięcie naruszenia prawa poprzez przedłożenie tytułu prawnego do działki o nr (...) do dnia 17 sierpnia 2016 roku (k.6). Wobec braku złożenia przez pozwanego tytułu prawnego do działki nr (...) Starosta (...) zawiadomił pozwanego pismem z dnia 12 września 2012 roku o wszczęciu postępowania w sprawie ograniczenia pozwanemu zakresu koncesji o część działki o nr (...) (k.12). Pismem z dnia 8 grudnia 2012 roku pozwany poinformował Starostę (...) o tym, że zrzeka się koncesji na wydobycie piasku ze złoża (...), co w efekcie spowodowało wydanie przez Starostę (...) Decyzji z dnia 14 grudnia 2012 roku o umorzeniu postępowania w przedmiocie ograniczenia pozwanemu zakresu koncesji (k.41). Decyzją z dnia 24 stycznia 2013 roku Starosta (...) stwierdził wygaśnięcie koncesji pozwanego do działek nr: (...) położonych w S. (k.62).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie. Roszczenie objęte pozwem obejmuje okres od chwili upływu umowy dzierżawy z dnia 17 sierpnia 2004 roku, tj. od 18 sierpnia 2007 roku do chwili zaprzestania przez pozwanego wydobywania piasku z tej działki, czyli do około połowy grudnia 2012 roku. W tym okresie pozwany korzystał z części działki powódki o nr (...) jako posiadacz samoistny w złej wierze i zgodnie z art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. obowiązany jest do zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i za pożytki zarówno te pobrane z rzeczy, jak i te, których nie zużył, także z powodu złej gospodarki.

Powódka W. M. domagała się w pozwie zasądzenia na jej rzecz od pozwanego kwoty 40 000,00 zł z tytułu odszkodowania za bezprawne wydobywanie piasku z działki nr (...) w okresie od dnia 18 sierpnia 2007r. do połowy grudnia 2012r. (k.2) i Sąd Rejonowy w granicach zakreślonych żądaniem pozwu, ustalił ilość i wartość piasku wydobytego przez pozwanego w okresie po 17 sierpnia 2007 roku, opierając się na opinii biegłego z zakresu górnictwa, geologii górniczej i hydrogeologii A. K. (1) (k.246, 294, 324 340-359, 411).

Biegły wskazał, że nie jest możliwe obliczenie w sposób dokładny i udokumentowany ubytków w zasobach piasku powódki, wydobytego po dacie wygaśnięcia umowy dzierżawy, z powodu braku obmiaru geodezyjnego pozostałych

zasobów piasku na dzień 17 sierpnia 2007 roku, a nadto z uwagi na niestabilny teren działki. W tej sytuacji, biegły określił ilość i wartość wydobytego przez pozwanego piasku w sposób szacunkowy, opierając się na zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

Opinię biegłego Sąd uznał za jasną, spójną i rzetelną. Biegły dokonał szacunkowego wyliczenia ilości wydobytego piasku z działki powódki po rozwiązaniu umowy dzierżawy, określając go na 2227,5 Mg, przyjmując przy tym gęstość piasku w złożu na 2,7 Mg/ m³. W tym zakresie biegły oparł się na zgromadzonej dokumentacji, w tym m. in. na dodatku do dokumentacji geologicznej złoża piasków (...).

Nie jest prawdą jak twierdzi pozwany, że strony ustaliły w umowie dzierżawy, aby pozwany mógł eksploatować działkę powódki aż do czasu zakończenia wydobycia piasku. Wprawdzie umowa dzierżawy dawała mu prawo do wydobywania piasku na nieokreślonej głębokości i na całej powierzchni działki, jednak okres dzierżawy został w umowie wyraźnie i jednoznacznie określony na 3 lata od chwili jej zawarcia, zatem kończył się 17 sierpnia 2017 roku.

Pomimo wygaśnięcia umowy dzierżawy pozwany nadal wydobywał z nieruchomości powódki piasek. Dopiero pismem z dnia 8 grudnia 2012 roku poinformował Starostę (...), że zrzeka się koncesji, co w efekcie spowodowało wydanie przez Starostę decyzji z dnia 14 grudnia 2012 roku o umorzeniu postępowania w przedmiocie ograniczenia pozwanemu zakresu koncesji.

Sąd opierając się na opinii sporządzonej przez biegłego przyjął, że pozwany po wygaśnięciu dzierżawy wydobyl z działki powódki 2227,5 Mg piasku o wartości 7 zł/Mg, co łącznie dało 15 592,50 zł, zaś po poniesieniu kosztów wydobycia – wartość osiągniętych przez niego pożytków z tej działki wynosiła 6 637,00 zł.

Do powyższej kwoty 6 637,00 zł należało doliczyć kwotę 2 357,60 zł tytułem podatku za 2012r., który uiszcza powódka, mimo, że pozwany w 2012r. korzystał z działki i wydobywał piasek. Pozwany przyznał, że w okresie trwania umowy płacił podatek z działki. Należy zatem uznać, że chociaż obowiązek podatkowy nie został wprost przerzucony umową na pozwanego, to jednak strony uzgodniły, że pozwany będzie ponosił ten obowiązek, a więc koszty z tym związane powinny jego obciążać, za okres korzystania przez niego z działki powódki.

Powyższą łączną kwotę w wysokości 8 994,60 zł Sąd zasądził z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 21 września 2013 roku przyjmując, że 14 – dniowy termin licząc od daty nadania wezwania do zapłaty, co miało miejsce 6 września 2013 roku, jest wystarczający do spełnienia świadczenia. Z kolei o odsetkami ustawowych zasądzonych od 31 grudnia 2015 roku i dalszych ustawowych z opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c.

Orzekając o kosztach procesu Sąd oparł się na treści art. 100 zd. 2 k.p.c., zaś o kosztach sądowych na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka W. M., zaskarżając go w całości i zarzuciła:

1.) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy tj.

- art. 233 §1 k.p.c. poprzez sformułowanie na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie wniosku prowadzącego do uznania, że w okresie obowiązywania umowy dzierżawy pozwany wydobyl piach z jej działki w zakresie tzw. pierwszego piętra, co doprowadziło do oddalenia powództwa w całości;

- art. 233 §1 k.p.c. poprzez sformułowanie na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie wnioski prowadzącego do uznania, że po okresie obowiązywania umowy pozwany wydobyl z jej działki jedynie 2.227,5 Mg piachu o wartości 6 637,00 zł z tzw. piętra II , podczas gdy cały piach z piętra I i II wydobyl z działki powódki po okresie obowiązywania umowy;

- art. 233 §1 k.p.c. poprzez sformułowanie na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie wniosku prowadzącego do uznania, że pozwany zaprzestał korzystania z jej działki w grudniu 2012 roku, co skutkowało uznaniem, iż odpadła przyczyna, dla której miałyby żądać od pozwanego uiszczanego podatku po tej dacie;
- art. 233 §1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegającej na całkowitym pominięciu dowodów z jej zeznań, dokumentacji zdjęciowej, map (...), załącznika Nr 1 i Nr 2 do protokołu Nr (...) kontroli limitowanej (...) z 3 grudnia 2012 roku, protokołu z 2 października 2012 roku Starostwa Powiatowego w S., co doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego;
- art. 233 §1 k.p.c. w zw. z art. 328 §2 k.p.c. poprzez nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, co doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego;
- art. 233 §1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wniosków końcowych sprzecznych z tym materiałem, jak również z zasadami doświadczenia życiowego w zakresie wydobycia piasku z pierwszego piętra z jej działki w okresie obowiązywania umowy, ilości wydobytego piasku z jej działki z drugiego piętra oraz ceny za tonę wydobytego piasku, co doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego;
- art. 233 §1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosku sprzecznego z zasadami doświadczenia życiowego, iż tona piasku kosztuje po odliczeniu kosztów eksploatacji 2,80 zł;
- art. 233 §1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zgromadzonych w sprawie dowodów, w szczególności opinii biegłego, skutkujące sprzecznością ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego materiału dowodowego w zakresie uznanego przez Sąd, że w okresie obowiązywania umowy dzierżawy pozwany wydobył piach z działki powódki w zakresie tzw. pierwszego piętra oraz, iż po okresie obowiązywania umowy pozwany wydobył z jej działki jedynie 2.227,5 Mg piachu o wartości 6 637,00 zł z tzw. drugiego piętra;
- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku przyczyn, dla których Sąd odmówił wiarygodności przedstawionym przez nią dowodom, natomiast oparł się na nieprecyzyjnej opinii biegłego;
- art. 322 k.p.c. poprzez uznanie, że ściśle udowodnienie wysokości żądania nie jest możliwe i oparcie wyroku wyłącznie na nieprecyzyjnej, niewyczerpującej opinii biegłego z pominięciem zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności zeznań powódki, dokumentacji zdjęciowej, map (...), załącznika Nr 1 i Nr 2 do protokołu Nr (...) kontroli limitowanej Okręgowego Urzędu Górniczego z 3 grudnia 2012 roku, protokołu z 2 października 2012 roku Starostwa Powiatowego w S., co doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego sprawy.

W oparciu o powyższe zarzuty powódka wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o
- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Busku-Zdroju do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wnosił o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. Wskazał, że orzeczenie Sądu Rejonowego jest prawidłowe. Słusznie Sąd oparł się na opinii biegłego K., który stwierdził, że w oparciu o zebrany materiał dowodowy, nie jest możliwe dokładne wyliczenie ilości piasku wydobytego przez pozwanego z działki powódki w okresie od 18 sierpnia 2007r. do połowy grudnia 2012r. oraz określenie jego wartości i zasądził „odpowiednią sumę”, wykorzystując szacunkowe wyliczenia biegłego K.. Dokonana przez Sąd ocena dowodów nie była dowolna, lecz zgodna z wymogami art.233 k.p.c., zaskarżonemu wyrokowi nie można zarzucić wadliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki W. M. jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy ocenił zebrany materiał dowodowy nie naruszając zasady swobodnej oceny dowodów, zgodnie z zasadami ukształtowanymi w tym zakresie przez kodeks postępowania cywilnego, zaś na podstawie takiej oceny poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, nie powodując sprzeczności pomiędzy dowodami, ani ustalonymi faktami. Na podstawie ustaleń stanu faktycznego Sąd Rejonowy dokonał słusznych rozważań prawnych będących podstawą wydania rozstrzygnięcia, które Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własny.

Niezasadny jest podniesiony przez skarżącą zarzut naruszenia reguły swobodnej oceny dowodów przez wyciągnięcie nielogicznych wniosków i niezgodnych z doświadczeniem życiowym.

Dla prawidłowego sformułowania podniesionego zarzutu, nie wystarczy kodeksowe powtórzenie contrario przepisu art. 233 k.p.c. i wskazanie, że została naruszona reguła swobodnej oceny dowodów, ale musi być wskazane na czym to naruszenie miałoby polegać. Jak podkreśla się w orzecznictwie ocena dowodów pod kątem ich wiarygodności i mocy należy do podstawowych zadań sądu, wyrażających istotę sądenia, czyli rozstrzygania kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału. Sąd dokonuje swobodnej oceny dowodów, nie jest to jednak ocena dowolna. Ramy sędziowskiej oceny dowodów wyznaczają przede wszystkim przepisy proceduralne, reguły logicznego rozumowania, prawa nauki oraz zasady doświadczenia życiowego. Ujęcie swobodnej oceny dowodów w ramy proceduralne oznacza, że musi ona odpowiadać warunkom określonym przez ustawę procesową. Oznacza to, że po pierwsze, sąd może opierać się jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych. Po drugie, ocena dowodów musi być dokonana na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, tj. sąd musi bezstronnie ocenić wszystkie przeprowadzone dowody oraz uwzględnić towarzyszące im okoliczności, które mogą mieć znaczenie dla oceny mocy i wiarygodności tych dowodów. Po trzecie, sąd zobowiązany jest przeprowadzić selekcję dowodów, tj. dokonać wyboru tych, na których się oparł i ewentualnie odrzucić inne, którym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W związku z powyższym postawienie sądowi pierwszej instancji skutecznego zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania naruszenia przepisów prawa procesowego o dowodach lub uchybienia zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, bowiem tylko takie zarzuty można przeciwstawić uprawnieniu sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. W tej sytuacji nie będzie wystarczające samo przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze i znaczeniu poszczególnych dowodów i ich odmiennym ocenie niż ocena dokonana przez sąd. Innymi słowy skarżąca nie może ograniczyć się do przedstawienia alternatywnego stanu faktycznego ustalonego na podstawie własnej oceny dowodów, ale musi odwołując się do argumentów jurydycznych wykazać, że sąd naruszył wynikające z art. 233 § 1 k.p.c. zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998 r., III CKN 4/98, LEX nr 50231; z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, OSNAPiUS 2000/19/732; z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00, OSNC 2000/10/189; z dnia 18 czerwca 2004 r., II CK 369/03, Lex nr 174131; z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 393/03, Lex nr 585758).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny dowodów, przedstawiając tok rozumowania tej oceny w uzasadnieniu wyroku. Zasadnie Sąd uznał za jasną, logiczną pełną i sporządzoną zgodnie ze sztuką i wiedzą opinię biegłego A. K. (1). Swoje stanowisko w tej mierze Sąd Rejonowy należycie uzasadnił, ustosunkowując się do wszystkich zebranych dowodów i przytaczając powody, dla których jednym dowodom dał wiarę, a drugim odmówił wiarygodności. Tok rozumowania przedstawiony w uzasadnieniu orzeczenia jest jasny i nie można zarzucić mu nielogiczności czy sprzeczności z zasadami doświadczenia życiowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie ma podstaw, aby przeprowadzoną w ten sposób ocenę dowodów uznać za wadliwą. Skoro rozumowanie zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie jest sprzeczne z zasadami logicznego rozumowania

i doświadczenia życiowego, a przy tym dokonana analiza dowodów jest wszechstronna, to trudno przyjąć jej wadliwość tylko dlatego, że nie uwzględnia wersji i stanowiska powódki.

Zarzuty przedstawione przez powódkę w apelacji zmierzają w istocie do podważenia mocy dowodowej i prawidłowości opinii sporządzonej przez biegłego A. K. (1).

Z akt sprawy wynika, że skarżąca w pozwie domagała się zasądzenia od pozwanego J. P. kwoty 40.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 sierpnia 2017 roku tytułem odszkodowania za bezprawne wydobywanie piasku z jej działki nr (...) o pow. 0,33 ha, która położona jest w S. (k. 2).

Z uwagi na tak sformułowane żądanie pozwu, do ustalenia ilości i wartości piasku wydobytego przez pozwanego Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że koniecznym jest zasięgnięcie opinii biegłego z zakresu górnictwa, geologii górniczej i hydrogeologii na okoliczność oszacowania ubytków w zasobach złoża piasku na działce powódki nr (...) wydobytego po dniu 17 sierpnia 2007 roku przez pozwanego ze wskazaniem ilości i wartości tego piasku (k. 152 v.). Wskazać należy, że w postępowaniu sądowym, w sytuacji, gdy zachodzi potrzeba wyjaśnienia okoliczności sprawy wymagających wiadomości specjalnych, konieczne jest przeprowadzenie w postępowaniu sądowym dowodu z opinii biegłego. Powyższy dowód w postępowaniu sądowym jest jedyną drogą pozyskania koniecznych do rozstrzygnięcia wiadomości specjalnych i nie może być zastąpiony inną czynnością dowodową (np. przesłuchaniem świadków, czy też dokumentacją przedstawioną przez powódkę), zaś sąd orzekający nie jest uprawniony do samodzielnego - bez oparcia się na opinii właściwego biegłego - ustalania okoliczności, dla których wyjaśnienia wymagane jest posiadanie wiadomości specjalnych.

Zauważyć wypada, że opinia biegłego A. K. (1) podlega, jak inne dowody, ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz co odróżnia ją pod tym względem, to szczególne dla tego dowodu kryteria oceny, które stanowią: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (zob. postanowienie SN z dnia 7 listopada 2000 r., I CKN 1170/98, OSNC 2001, nr 4, poz. 64). Specyfika oceny tego dowodu wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia i wiedzy powszechnej. Nadaje to pierwszorzędne znaczenie, przy tej ocenie, kryterium poziomu wiedzy biegłego. Podważenie mocy dowodowej opinii poprzez zakwestionowanie wiadomości specjalnych, do których biegli się odwołują, bądź wywodzenie z takiej opinii dalszych wniosków opartych na wiadomościach tego rodzaju, z uwagi na treść art. 278 § 1 k.p.c., może zatem nastąpić wyłącznie poprzez przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii tych samych biegłych lub z opinii innego biegłego (zob. wyrok SA w Krakowie z dnia 21 kwietnia 2015 roku, IACa 177/15, lex nr 1711717). Potrzeba powołania innego biegłego lub dalsze uzupełnienie przedstawionej opinii powinny zaś wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczasowej opinii. O dopuszczeniu tego dowodu nie może zatem decydować wniosek strony, lecz zawarte w tym wniosku konkretne uwagi i argumenty podważające miarodajność dotychczasowej opinii. W przeciwnym wypadku, wniosek taki będzie uznany za zmierzający wyłącznie do nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu, co winno skutkować jego pominięciem.

Trafnie Sąd I instancji podzielił wnioski biegłego A. K. (1) wynikające zarówno ze sporządzonej przez niego opinii zasadniczej, jak i opinii uzupełniającej, złożonej ustnie na rozprawie w dniu 31 października 2016 roku. Sporządzona w niniejszej sprawie opinia (k. 346 – 356) była przydatna do wydania w oparciu nią orzeczenia. W szczególności Sąd I instancji prawidłowo podzielił wnioski biegłego, że z uwagi na ubytki w zasobach piasku na działce nr (...) wydobytego po wygaśnięciu umowy dzierżawy, czyli od 18 sierpnia 2007 roku do połowy grudnia 2012 roku zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na dokładne wyliczenie wartości pobranego przez pozwanego piasku. (k. 247, 325). Biegły podkreślił, że możliwe jest szacunkowe, orientacyjne określenie ilości i wartości wydobytego piasku z działki nr (...) i w tym celu wykorzystał nie tylko dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, ale również posiłkował się planem ruchu likwidacji Kopalni P. S., mapą sytuacyjno – wysokościową Kopalni (...) po zakończeniu likwidacji kopalni oraz cennikiem sprzedaży piasku z lat 2007 – 2012 lub średnie ceny negocjacyjne uzyskiwane w sprzedaży piasku z kopalni (...) (k. 325). Przy wyliczeniu ilości wydobytego piasku przyjął jego gęstość w złożu na $2,7 \text{ Mg/m}^3$, określając go na 2.227,5 Mg. Przyjmując, że średnia cena piasku wynosiła 7 zł za tonę, to cena sprzedaży wydobytego piasku wynosiła 15. 592,5 zł ($2.227,5 \text{ Mg} \times 7 \text{ zł/Mg}$). Z kolei tą cenę należało pomniejszyć o koszty wydobycia, które szacuje się na 60 % ceny sprzedaży, co stanowi kwotę 6.637 zł.

Sporządzona przez biegłego opinia była kwestionowana przez skarżącą. W trakcie składania ustnych wyjaśnień na rozprawie w dniu 31 października 2016 roku biegły odniósł się do wszystkich zarzutów zgłoszonych przez strony, w tym przez powódkę w piśmie procesowym datowanym na dzień 28 czerwca 2016 roku, w szczególności do ilości i wartości piasku wydobytego przez pozwanego (k. 373). Biegły wskazał, że jest kwestią dyskusyjną, czy ilość piasku jest zawyżona, czy zaniżona. Brak jest badań na tę okoliczność. Wyjaśnił, także dlaczego przyjął gęstość piasku na 2,7 Mg/m³. Wskazał, że opinia dotyczyła złoża w stanie nienaruszonym, nasiąkniętym wodą i dlatego przyjął szacunkowy ciężar w stanie nienaruszonym w takiej wysokości (k. 411 v.). Podkreślił, że są to rozważania teoretyczne dotyczące obliczenia ilości wydobytego piasku z tego terenu po wygaśnięciu umowy dzierżawy, ponieważ nie ma badań z tego terenu (konieczne było ich przeprowadzenie po zakończeniu trwania umowy tj. po 17 sierpnia 2004r., co jednak nie zostało wykonane) z których można by było to wyliczyć. Opierając się na 47 – letnim doświadczeniu zawodowym biegły stwierdził, że ilość ta jest adekwatna do rzeczywistości. Odnosząc się z kolei do wartości wydobytego piasku wskazał, że oszacował ją na podstawie dostępnej wyceny (k.411 v.).

Wysokość zgłoszonego w pozwie żądania musi być określona przynajmniej w sposób przybliżony i następnie w toku procesu jego zasadność i wysokość udowodniona. Zgodnie z art.6 k.c. w zw. z art.232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

W niniejszej sprawie, w świetle sformułowanego żądania pozwu jako odszkodowania za wydobycie piasku po zakończeniu umowy dzierżawy, to na powódce ciążył ciężar wykazania i udowodnienia, ile piasku i w jakim okresie po zakończeniu umowy dzierżawy tj. po 17 sierpnia 2007r., pozwany wydobył piasek z działki powódki oznaczonej nr 930/1 oraz jaka jest wartość tego piasku. Jednak powódka temu obowiązkowi nie sprostała, w szczególności nie udowodniła zasadność zgłoszonej w pozwie kwoty 40 000,00 zł. Nie przedłożyła też stosownej dokumentacji, niezbędnej do sporządzenia opinii przez biegłego (z badania pozostałego po 17 sierpnia 2007r. złoża piasku na działce nr (...)). Dlatego też biegły A. K. w swoich wyliczeniach przedstawił jedynie hipotetyczną ilość piasku wydobytego z działki nr (...) w okresie od 18 sierpnia 2007r. do połowy grudnia 2012r.

Na podstawie zaoferowanego przez strony materiału dowodowego Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że pozwany wydobywał piasek z działki powódki o nr (...) w okresie od 18 sierpnia 2007r. do połowy grudnia 2012r. Co do ilości wydobytego piasku oparł się na hipotetycznych wyliczeniach biegłego z uwzględnieniem okoliczności sprawy i ustalił wysokość zgłoszonego żądania na podstawie art.322 k.p.c., uznając, że fakt poniesienia szkody przez powódkę jest udowodniony

Przepis ten wprowadza kolejną regułę wyrokowania, polegającą na zasądzeniu „odpowiedniej sumy”, jako wyjątek od zasady, że wysokość dochodzonego roszczenia musi być przez powoda udowodniona.

W ocenie Sadu Okręgowego, powołany w sprawie biegły A. K. (1) dysponował niezbędną wiedzą i doświadczeniem zawodowym, a sporządzona przez niego opinia została wydana w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i nie zawiera niejasności, wewnętrznych sprzeczności ani luk. Wbrew zarzutom apelacji biegły sporządził opinię w oparciu o cały materiał zgromadzony w aktach sprawy (także o dokumentację wskazaną w apelacji powódki), w sposób należyty uzasadnił swoje wnioski, a konkluzje opinii są konkretne i przekonujące oraz wynikają z przeprowadzonych przez biegłego czynności oraz toku rozumowania, z uwagi na co nie sposób zarzucić biegłemu popełnienia błędów logicznych przy wydawaniu opinii w niniejszej sprawie. Ponadto po złożeniu ustnych wyjaśnień żadna ze stron postępowania opinii nie kwestionowała, nie wносиła o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej lub opinii innego biegłego, jak również nie zgłaszała innych wniosków dowodowych.

Przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, Sąd Rejonowy, mając do dyspozycji materiał dowodowy zgromadzony na datę zamknięcia rozprawy, ustalił na podstawie art.322 k.p.c. wysokość zgłoszonego w pozwie żądania (wartość piasku wydobytego przez pozwanego z działki powódki o nr (...) w okresie od 18 sierpnia 2007r. do połowy grudnia 2012r., przy hipotetycznym określeniu przez biegłego A. K. ilości wydobytego piasku w w/w okresie) na kwotę 6 637,00 zł.

Odnosząc się z kolei do przyjęcia przez Sąd, że pozwany zaprzestał korzystania z działki powódki w grudniu 2012 roku, to takie ustalenie zasługuje na aprobatę Sądu Odwoławczego. Z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków: S. B., Z. S. i R. S. wynika, że widzieli jak pozwany wybierał piach z działki powódki przez co najmniej 3 lata pomimo wygaśnięcia umowy dzierżawy (k. 151 – 152). W związku z utratą prawa do korzystania z działki nr (...) Starosta (...) wszczął urzędowo postępowanie administracyjne w sprawie ograniczenia koncesji udzielonej pozwanemu i pismem z dnia 8 grudnia 2012 roku pozwany poinformował Starostę (...), że zrzeka się koncesji na wydobywanie piasku ze złoża (...), wnosząc jednocześnie o stwierdzenie wygaśnięcia tej koncesji. W konsekwencji powyższego decyzją z dnia 14 grudnia 2012 roku Starosta umorzył postępowanie administracyjne (k. 40 – 41 v.). Powyższe pozwala przyjąć, że co najmniej do połowy grudnia, a więc do wydania przez Starostę przedmiotowej decyzji pozwany korzystał z części działki nr (...). Wydobywania piasku przez pozwanego w dalszym okresie, powódka nie wykazała.

Co się tyczy zaś żądania powódki zapłaty przez pozwanego uiszczonych przez nią podatku po połowie grudnia 2012 roku zauważyć należy że powódka w toku postępowania dołączyła do akt sprawy decyzję wydaną przez Wójta Gminy R. w sprawie wymiaru podatku rolnego za 2012 roku w wysokości 2 358,00 zł. Z decyzji tej wprost wynika, że chodzi o nieruchomość nr (...) i że wysokość tego podatku została ustalona w związku z wykorzystaniem tej działki na cele związane z działalnością gospodarczą (k. 13). W decyzji tej jako dzierżawca nieruchomości wskazany został pozwany, co pozwala przyjąć, że chodzi o działkę nr (...). Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że w toku postępowania zostało wykazane dołączonymi potwierdzeniami wpłat, że powódka uiszcza łącznie 4 raty podatku za 2012 rok (k. 84, 85, 408) i taką też kwotę, tj. 2 358,00 zł przy ferowaniu wyroku Sąd uwzględnił, zasądzając od pozwanego na jej rzecz tytułem uiszczonych podatków za przedmiotową działkę w 2012 roku.

Z kolei nieuzasadnione jest żądanie powódki, aby pozwany jej zwrócił uiszczony przez nią podatek po grudniu 2012 roku, skoro w grudniu 2012 roku pozwany zaprzestał korzystania z części działki nr (...), a koncesja pozwanemu wygasła w styczniu 2013 roku. Bezasadne są także twierdzenia powódki, że po wygaśnięciu umowy pozwany wydobył piach z działki powódki także z piętra I. Podkreślić należy, że z piętra I znajdującego się powyżej zwierciadła wody gruntowej pozwany wydobywał piach w ramach obowiązywania umowy dzierżawy, więc przed dniem 17 sierpnia 2007 roku. Wówczas wydobywanie prowadzono do głębokości ok. 2,6 m ppt na całym obszarze górniczym S.. Z kolei piętro II znajduje się poniżej zwierciadła wody gruntowej i wydobywanie piachu spod wody pozwany prowadził w ramach posiadanego terenu pozostawiając półkę bezpieczeństwa po stronie wschodniej i zachodniej przedmiotowej działki w okresie już po 17 sierpnia 2007 roku. Ponadto eksploatację górniczą piasku po 17 sierpnia 2007 roku prowadzono na sąsiednich działkach nr (...) po stronie wschodniej i (...) po stronie zachodniej, które to działki pozwany kupił bądź wydzierżawił. Wydobywanie z działki nr (...) II piętro polegało bowiem na rozmywaniu piasku powierzchni działki przenoszeniu na działki sąsiednie i wydobywaniu łącznie z urobkiem pochodzącym z tych działek (k. 356). Powyższe jednoznacznie wskazuje na okoliczność, że tylko z II piętra pozwany wydobywał piach już po wygaśnięciu umowy dzierżawy.

Uznając zarzuty i argumenty zawarte w apelacji za bezzasadne, a zaskarżony wyrok za prawidłowy, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powódki o czym orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania (art. 98 §1 k.p.c.) i zasądził od powódki na rzecz pozwanego reprezentowanego przez pełnomocnika w osobie radcę prawnego koszty postępowania apelacyjnego, na które złożyły się wydatki na wynagrodzenie pełnomocnika w łącznej kwocie 1 800,00 zł, ustalone zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym od dnia 27 października 2016 roku.

SSO Teresa Strojnowska SSO Magdalena Bajor-Nadolska SSR Małgorzata Wojciechowska (del.)